

בענין: הקובלנה נגד ד"ר אברהם בן שמואל קוגוסבסקי

צו לפי סעיף 41 לפקודת הרופאים (נוסח חדש) תשל"ז 1976

ביום 2.1.08 חגיש המשנה למנכ"ל משרד הבריאות קובלנה נגד ד"ר אברהם בן שמואל קוגוסבסקי (להלן הנקבל). חיתה זו קובלנה מתוקנת שהחליפה קובלנה קודמת באותו נושא שחוגשה כשנה קודם לכן.

הנקבל שימש בתקופה הרלבנטית לקובלנה מנהל היחידה להפריה חוץ גופית בבית החולים מדיקל סנטר, בהרצליה, ובתפקידו זה היה אחראי, בין השאר לתקינות הרישום ברשומה הרפואית בכל הנוגע להפריה החוץ גופית.

תקינות הרישומים בנושא זה אינה שונה מהתקינות הנדרשת מרשומות רפואיות בדרך כלל, הכל לפי האמור בסעיף 17 (א') לחוק זכויות החולה תשנ"ו – 1996. לפי סעיף זה יש לתעד את כל מהלך הטפול הרפואי שקיבל כל מטופל.

נוכח חיות המאטריה קא עסקינן חדשה יחסית, לא הסתפק משרד הבריאות בהוראות החוק, וחוא הוציא מכח סמכויותיו לפי תקנות בריאות העם (הפריה חוץ גופית) תשמ"ז – 1986 הנחיות המחייבות קיום פונקציה מיוחדת האחראית לניהול רשומות ורישומים רפואיים הנוגעים להפריה חוץ גופית. הנקבל נתמנה למלא פונקציה זו, ואולם לפי האמור בקובלנה הוא לא מלא את חובותיו בתחום זה לגבי שתי מטופלות.

עיקר אי התקינות הרישומית התבטא בכך שברישום המתיחס למטופלות בא אמנם זכרן של הביציות שנשאבו מהן ויועדו לצרכיהן שלחן, ואולם לא בא זכרן של ביציות במספר גדול יותר שנשאבו מהן כתרומה למטופלות אחרות.

לפי האמור בקובלנה, הנקבל נהג כך ברישום הנוגע למטופלת השניה חרף העובדה שהיא ובעלה הודיעו שאין הם מעוניינים במתן תרומת ביציות להפרייתן של אחרים. את "רוע הגזירה" הזו ביקש הנקבל לבטל על-ידי קבלת הסכמת המטופלת לתרומה מסויימת, כשהיא נתונה במצב של התעוררות מתרדמה.

בשל כל אלו ייחסה הקובלנה לנקבל עבירות על סעיף 17 (ב) לחוק זכויות החולה תשל"ז – 1996 (על סעיף 41 (7) לפקודת הרופאים, על סעיף 13 לחוק זכויות החולה תשל"ז – 1996, ועל סעיף 41 (1) לפקודת הרופאים.

שר הבריאות מינה, כמצוות סעיף 44 לפקודת הרופאים ועדה עליה הוטל לשמוע את שיש לנקבל לאמר, לבחון את המקרה כולו, ולהביא את מסקנותיה בפני שר הבריאות. ביום 5.10.08 קיימה הועדה ישיבה בה הודיעו ב"כ הקובל והנקבל כי הגיעו להסדר טעון. הם ביקשו שהועדה תאמץ הסדר זה, וכי היא תמליץ בפני השר ליתן צו התואם אותו. לפי ההסדר המוצע יודה הנקבל בקובלנה המתוקנת, והסנקציה המשמעתית שתניקט נגדו תהיה נויפה.

שני הצדדים האירו בדבריהם לועדה היבטים שונים אותם על הועדה להביא בחשבון בשוקלה את ההסדר. במסגרת זו הנקבל הדגיש שאין מדובר על העלמה טוטלית של נתונים מהרישומים שנעשו. לפי השיטה שנחגה בביה"ח האמור היה צריך, לרשום ברישומים המתיחסים למטופלת רק את הסובב את הביציות שנועדו לה. דבר הוצאת שאר הביציות נרשם בגליון המעבדה. זהו רישום שאיננו מתיחס ספציפית למטופלת, ואולם עדיין הוא מעלה על הכתב את דבר שאיבתן של ביציות נוספות.

מנגד הבהירה ב"כ הקובל כי רישום כזה חוטא למטרתו, שכן המטופלת אינה מודעת לו, וכך נחשפת בפניה רק תמונה חלקית. ב"כ הנקבל אמר שתרישום כפי שנעשה נהג גבי כל המטופלות, והוא נעשה לפי הנחית יעוץ משפטי.

ב"כ שני הצדדים הביאו לתשומת לב הועדה שאחת המטופלות לא חיתה מעוניינת עוד בבירור הקובלנה, וכי אין בדעתה להעיד. ב"כ הקובל חיתה מודעת כמובן ליכולת לכפות על מטופלת זו התיצבות לשם מתן עדות, ואולם היא חיתה סבורה שבנסיבות מקרה זה לא יהיה זה מן הראוי להפעיל סמכות זו. שני הצדדים ביקשו מהועדה ליתן משקל לכך שהנקבל הודה גם בעובדות הקשורות למטופלת זו על אף שידע שאם לא יודה, לא יהיה מי שיוכל להעיד על פרשה זו.

עובדה נוספת ששני הצדדים ביקשו להביאה בחשבון היא התמשכות החליכים, ענויי הדין מהם סבל הנקבל משך תקופה ארוכה, ודבר הדחתו של הנקבל מתפקידו.

מסתבר שמאז ארועי פרשות אלו חלפו עשר שנים, ואין צורך בהבאת ראיות כדי להשתכנע שענויי הדין מהם סבל הנקבל היו קשים וארוכים. לפי האמור ע"י ב"כ הקובל. הנקבל שיתף משך כל התקופה הזו פעולה, ועשה את כל הנדרש כדי לסיים את הפרשה מבלי שהוא מציב קשיים על דרך התנהלותה.

הועדה ציינה שהיא נותנת משקל לתקופה הארוכה שחלפה מאז הארועים, כמו גם לכך שהליכים נגד הנקבל החלו לפני כשמונה שנים, דבר שהגביר אל נכון את ענויי הדין. לא הנקבל היה זה שגרם להשתיה ארוכת מועד זו, רשויות המדינה הן שביקשו, לפחות בחלק מהזמן, לעכב את תהליכים כדי לחמתין לסיום תהליכים שהתנהלו נגד רופאים אחרים שחיו מעורבים בפרשת הביציות. היא הביאה בחשבון גם את שאר הנימוקים לקולא שהיו כלולים בדברי ב"כ הצדדים. הכל כפי שפורט לעיל.

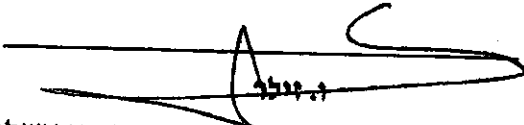
אי אפשר לדון בסנקציה המשמעית שראוי לנקוט בה נגד הנקבל במקרה זה במנותק מהליכים משמעתיים שנקטו בעבר נגד שני רופאים אחרים, שהיתה להם, מעורבות ב"פרשת הביציות". במקרה אחד שתחילתו בחליך פלילי וסופו בחליך משמעתי שבא חלף תהליך הפלילי, חושג הסדר טעון לפיו הושעה רשיונו של הנקבל לשנתיים וחצי. המקרה האחר נסתיים בנויפה. בשני המקרים היה מדובר בעשייה בלתי ראויה בביציות, ואולם בעוד שבמקרה אחד היה מדובר במספר גדול של ארועים, במספר ענקי של ביציות, ובנסיבות מחמירות נוספות, ובחן נסיון לשבש חקירה ע"י הצעת תשלום לאיש רשות, עובדותיו של המקרה השני היו מתונות בהרבה. "אין לשכוח", כך נאמר בהחלטה שניתנה על ידי שביסוד הפרוצדורה הרפואית של נטילת ביציות ניצב תהליך אפשרי של יצירת חיים חדשים, שהם, לפחות בחלקם, עצם מעצמה ובשר מבשרה של כל מטופלת. ליצירת חיים כאלו יש השלכות במישורים רבים שאחד מהם, ולא הפחות חשוב, הם תחושותיה, הם חרגשותיה והבנותיה של כל מטופלת..... ההיבטים והחששות שיכול שילוו כל החלטה הם מרובים, ובכלל זה מפגש אפשרי ומקרי בין ילדים שיוולדו מביציות שלה עם ילדים שנולדו במסגרת המשפחתית שיכול שיוביל לנשואין או לקשר זוגיות אחר. כל אלו ואחרים הם שיקולים לגיטימיים שכל אישה זכאית לשקול בטרם תחליט אם היא תורמת ביציות, למי היא תורמת, ובאיזה תנאים ומגבלות".

החרות שנטל הנקבל לשים עצמו אפוטרופוס על החלטות הפורטות על חדקים שבנימי חרגש של מטופלות היא פלישה לתחום לא לו. מדיניות נאותה צריכה לעשות את כל האפשר כדי שחהיבטים חללו יופנמו בקרב אותם העוסקים במלאכה שלא השכילו להפנים אותם בעצמם.

חרף זאת, ונוכח הנימוקים לקולא ששקלה הועדה, ובעיקר נוכח ימי הבראשית של תמאטריה שמדובר בה, נוכח הזמן הרב שחלף, וגם נוכח העובדה שהמקרה דומה יותר בנסיבותיו למקרה שנסתיים בעבר בנויפה, אני מאמץ את המלצת הועדה ונוזף בנקבל.

אני עושה כן נוכח האצלת סמכויות שר הבראות אלי בנושא זה.

ניתן היום 14.12.08

נשיא (בדימוס) של ביהמ"ש המחוזי בירושלים